

125. A „semmi” útja

II. Mit adhatok még az Úrnak? (Zsolt 115,12)

Imádkozzuk a 3. számú éneket:

*Ó bezárult Édenünk, rosszra fordult kezdetünk.
Megtaláltuk a halált, üdvünk kincse zárta zárt.*

*Fel-fel nyögött bár imánk: Égi harmat hullj reánk!
De bilincsből a kezek, mert a lélek vétkezett.*

*Elhagyottság éjjelén annyi volt csak a remény,
Hogy eljön, ki győzni fog, és leszünk még boldogok!*

Az előző imagyakorlatban (124. sz.) láttuk, hogy a „semmi”, vagyis lemondás útján **az embernek** az Istennel való betöltöttség érdekében **fel kell áldoznia**:

1. **a földi**, vagyis ideig tartó **javakat**,
2. **a szellemi javakat**, vagyis a számára kedves gondolatok és az akarat függetlenségét is, és
3. **önmagát**, hogy számára Isten legyen a legfontosabb.

Keresztes Szent János most tovább vezet a „semmi”, vagyis a lemondás útján – amelyen azt keressük, hogy „*mit adhatnék még az Úrnak?*” (Vö. Zsolt 115,12).

4. *A Kármelhegy útja*, III. könyv 30. fejezetében arra tanít, hogy az ideig tartó, illetve a szellemi javak, valamint önmagunk feláldozásán túl **„Nem!”-et kell mondanunk a természetfeletti javainkra is**, vagyis *a rendkívüli, természetfeletti javainkat, a kegyelmi ajándékokat, a karizmákat is oda kell adnunk!* Ilyen például a bölcsesség és az értelem ajándéka, amelyet Isten megadott Salamon királynak. Az Úr ugyanis megkérdezte Salamontól trónra lépésekor: „Mit kívánsz? Gazdagságot, hosszú életet, hírnevet?” Az ifjú Salamon a bölcsességet kérte, amely nagyon kedves kérés volt Isten előtt, és meg is adta neki (vö. 2 Krón 1,7.12). Amikor azonban a lelki élet mélységeibe akarunk behatolni, akkor még ezekről **a természetfeletti ajándékokról is le kell mondanunk olyan értelemben, hogy ki kell nyilvánítanunk az Úr felé a tőlük való lelki függetlenségünket is**: Ha az Úr megadja ezeket a lelki ajándékokat, akkor megköszönjük, és igyekszünk jól felhasználni azokat. Ha nem adja meg, akkor sem esünk kétségbe, nem veszítjük el a türelmünket az Úr útján, hanem továbbra is hűségesek maradunk, s készek vagyunk előrehaladni a „semmi útján”, vagyis a természetfeletti ajándékoktól való függetlenség útján.

Szent Pál apostol beszél a természetfeletti ajándékokról, a karizmákról. **A karizma** olyan ingyenesen adott kegyelem, amely nem az egyén lelki épülésére szolgál, mint a megszentelő kegyelem, hanem a közösséget építő kegyelmi ajándék, a közösség javára szól. Ilyen például a hit tanítása vagy a csodatevő erő, a prófétálás, a nyelvek adománya, vagy a beszédek megmagyarázása, ahogyan ezt a *Szeretethimnusz* előtt írja, hogy azután a következő fejezetben rámutasson a legnagyobb karizmára, a szeretetre: „*Mindezeknél magasabb utat mutatok nektek, törekedjétek a szeretetre!*” (Vö. 1 Kor 12,31).

Tehát amikor az Istenhez vezető úton akarunk előre haladni, akkor egyrészt az utat kell feltérképeznünk: milyen az az út, amelyen a teljes lemondás szükséges mindenről, ami akadályozna minket az Isten felé vezető úton; másrészt pedig fel kell mérnünk a teendőinket: mit kell tennünk, hogy az egyre meredekebbé váló úton, az életszentség útján könnyült lélekkel tudjunk előrehaladni. Amikor a lelki élet mesterei azt mondják, hogy „Nem!”-et kell mondanunk a természetfeletti javainkra is, akkor ezzel azt fejezik ki, hogy **semmihez se ragaszkodjunk!** Ugyanis nem az ajándék, hanem **egyedül Isten a fontos!** A természetfeletti javaktól való teljes függetlenség is szükséges, vagyis hogy szellemi megismerő és törekvő képességünkkel ne ezeken csüngjünk, ahogyan Szent Pál mondta: „*Tudok nélkülözni, de tudok bővelkedni is. Mindent elviselek abban, aki*

nekem erőt ad” (Vö. Fil 4,12.13).

Ha kapunk ilyen természetfeletti kegyelmeket, akkor – nagyon alázatosan, de nagyon boldogan – ne a magunk javára, hanem a közösség építésére, javára használjuk azokat! Ha nem kapunk, akkor se munkálkodjon bennünk irigység, amiért mi még nem kaptuk meg ezeket, hanem viseljük el e kitüntetés látszólagos hiányát, s ezzel tanúságot teszünk az Úr előtt, hogy **nem Isten ajándékai a legfontosabbak a számunkra, hanem maga Isten!** Természetfeletti javaktól való függetlenségünk belső szabadságot eredményez: Már nem Istennek valamely ajándékát tartjuk a legfontosabbnak, hanem magát az ajándékozó Istent!

Az Úr szüntelenül hívogat! Tovább kell mennünk az úton, hogy eljuthassunk az út végén ránk várakozó Istenhez!

Nézzük tehát, hogy mire kell még „Nem!”-et mondanunk! Nemcsak a földi javakra vagy az érzékek örömeire, illetve a kedves gondolataink és akarati moccanásaink függetlenségére, továbbá önmagunkra is – amint már láttuk –, illetve, ahogyan – az előbb elméltük – a természetfeletti javainkra, hanem:

5. „Nem!”-et kell mondanunk saját magunknak is! – Talán ez a leglényegesebb! Jézus tanítása szerint ugyanis nem elég „gyűlölni”. – vagyis kevésbé szeretni – *apát, anyát, házastársat, gyermeket*, hanem „gyűlölni”, vagyis kevésbé kell szeretni még *saját életünket is* (vö. Lk 14,26): azaz elveszíteni azt, ami bennünk földi, testi, evilági, hogy megtaláljuk azt, ami lelki, azt, ami a természetünkön túli, vagyis természetfeletti, azt, ami már a másik világé, ami Isten világáé. Ez az a keresztény élet – vagy mondjuk így – **a szemlélődő élet, amely már átmegegy a földi életből az örökkévaló életbe.**

El kell felednünk tehát nevünket is, vagyis rég, önző énünket, pogány önmagunkat. A keresztségben ugyanis új nevet kaptunk. El kell felednünk földi önmagunkat, hogy elnyerjük azt az új nevet, amely kifejezi, hogy Isten kegyelme foglalt le már magának bennünket, vagyis hogy **Isten élete él bennünk!** *A győztesnek* ugyanis *Isten új nevet ad, azaz Isten az Ő saját nevét adja neki* (vö. Jel 2,17; 3,12). Ez az új név azt fejezi ki, hogy *már nem a régi ember számít, hanem a krisztusi új ember!* (Vö. Ef 4,22.23). Már csak az ember számít, akit Krisztus átalakít, hasonlónak tesz önmagához: *„Ő átalakítja gyarló testünket, és hasonlónak tesz megdicsőült testéhez”* (Fil 3,21). Ebben *„az új emberben – aki tehát lemondott saját magáról – már benne lakik az Istenség egész teljessége”* (vö. Kol 2,9). **Isten egészen nekünk adja magát Krisztusban a Szentlélekkel, amennyire ez – a mi emberi befogadóképességünket tekintve – lehetséges.** Ezért van az, hogy Keresztes Szent János ezt az önmagunkról való lemondást tartja Krisztust követésünk legfontosabb elemének. Tudniillik, ha egészen kiüresedem önmagamtól, akkor tud az Isten egészen betölteni Önmagával! Ha „semmi” sem marad bennem – ami akadálya lenne az Istennel való betöltődöttségemnek –, akkor fog a „Minden” betölteni.

Adventben különösen is sokszor halljuk Izajás próféta és Keresztelő Szent János buzdítását: *„Készítetek utat az Üdvözítőnek”, „mert jön”* (Iz 40,3; Mt 3,3). Ezen az úton kétirányú a forgalom. Egyrészt nekünk kell eljutnunk Istenhez, másrészt Isten is el akar jönni hozzánk! Az adventi lelkületben valójában nemcsak valami kis önmegtagadásról vagy önmegtagadások sorozatáról, hanem a „semmi” útján való előrehaladásról van szó, ami azt jelenti, hogy **egészen ki kell üresednünk önmagunkból!**

Ahogyan a nyári nagy melegben az ember a strandon nagy lélegzetet vesz, és beleugrik a vízbe – hogy belemerülhessen, és felüdjön abban a kellemes létközegben, amely a levegő tikkasztó hőségénél kellemesebb hőfokú –, valahogy nekünk is úgy kell lelkileg mély lélegzetet vennünk, és belevetnünk magunkat Isten felénk kitért ölelő karjába! Ráadásul ez nem verőfényes napsütésben, hanem a lélek sötét éjszakájában történik, amikor nem látjuk, hogy hova ugrunk, nem látjuk Azt, Aki ott vár, hogy elkapjon, fenntartsa, magához szorítsa, a szívéhez öleljen minket. De ahogyan a gyermek a strandon megtapasztalja ennek a mélybe ugrásnak a jó hatását, és újra meg újra szívesen átadja magát ennek az élménynek, most ebben **a sötétben nekünk is mindent feledve, mindent hátrahagyva boldogan kell beleszednünk Isten ölelésre kitért karjaiba!**

Teljes bizalommal ismételgessem ezt az imagyakorlatot: Átengedem magam Isten szeretete

szédítő vonzásának! Ha a Zsoltáros *boldognak mondja azt, akit Isten kiválaszt, hogy csarnokában élhesse életét* (Zsolt 64,5), akkor mennyivel boldogabb az a keresztyén ember, akit Isten kiválaszt és meghív, hogy kimenjen önmagából, és Isten szerető karjaiban élhesse az életét!

– Nem baj, ha sötét van, mert nem ragaszkodom a világossághoz.

– Nem baj, ha nem látom az én Istenemet, Aki magához vonzotta a lelkemet.

– Nem baj, hogyha nem érzem szeretetének szédítő vonzását. **Nekem Isten egyedül elég!**

Egyedül Isten elég! Ahogyan az edzésen a sportoló előkészítő gyakorlatokkal megtanul minden teendőt, úgy én is megtanulom ezen imagyakorlatokkal: **Nem az érezhető kegyelmi ajándékok a fontosak!** Sőt, az imádságban végső fokon nem az én érzésem számít, nem is én vagyok a lényeges, hanem Isten! Merjem imaszó gyanánt kimondani: „Semmi!” vagyis: „**Semmihez sem ragaszkodom, csak egyedül Hozzád, Uram!**”

Ha nem érzem Isten lelkemet átölelő szeretetét, hitem akkor is biztosít arról, hogy Ő átölelve tartja lelkemet. Szokjam meg ezt a szituációt!

– Szoktassam magamat az ingerszegény környezetbe!

– Szoktassam magam ahhoz a végső kiüresedéshez, amely majd akkor valósul meg, amikor elkövetkezik végső órám, amikor úgyis mindent itt kell hagynom, amikor már annyi erőm sem lesz, hogy a szememet felnyissam, hogy világosság öntse el a testemet, amikor kihúynak számomra evilág fényei, de a sötétség után felragyog az az örök Világosság, Aki az én Istenem!

– Szoktassam a lelkemet ahhoz a világossághoz, amely ott vár reám! Azt szoktuk mondani: „Világosan kell látni a célt!” Ez a szófordulat leginkább erre az örök Célra, és az örök Világosságra érvényes.

Ha hosszú a csend (amikor Isten hallgat), ha hosszú az éjszaka (amikor nem látom Őt), akkor vegyük figyelembe azt a módszert, amelyet a Zsoltáros alkalmaz: *Gondolok nevedre, Uram, éjjel is* (Zsolt 118,55). Talán annyi erőm sincsen, hogy végigmondjam a Jézus-ima szövegét: *Uram, Jézus Krisztus, élő Isten Fia, irgalmazz nekem, szegény bűnösnek!* – de szellemem mindig képes lesz arra, hogy Isten nevét gondolatban kimondjam, s így belekonszokráljam Jelenlétét az életembe, lelkem sötétségébe. **Szívem lehető legnagyobb szeretetével gondoljak Őrá, gondolatban mondjam ki: „Isten!”** Mint ahogyan a számomra kedves személy nevét szívesen veszem ajkamra, úgy a legkedvesebb kedves, Isten nevét is engedjem átszüremkedni a gondolataimon! Ő töltsön be! Lelkem sötét éjszakájában is mondogassam, vagy legalább gondolatban mondjam ki Isten nevét!

Ez a megszólítás: „Istenem!” a magyarban nemcsak a megszólítást (latinul *vocativus*) fejezi ki, hanem a birtokviszonyt is: Te az én Istenem vagy! **Lelkem legmélyebb áhítatával mondjam Neki: „Istenem!”** A Valóságnak, a végtelen isteni Valóságnak az ilyen emberi szavakkal történő kifejezése végül is belső biztonságot ad, a sötétség ellenére is az otthonlét biztonságát. Kérhetek továbbá az Úrtól a Zsoltáros által megfogalmazott módon is világosságot: „*Világosságodat és hűségedet küldd el, hogy azok vezéreljenek engem szent hegyedre, a te hajlékodbá! Odalépek Isten oltárához, Istenhez, Aki nekem ujjongó örömöm*” (Zsolt 42,3.4). A sötét éjszakában Isten lesz az én hűséges Vezetőm, Aki önmagához, az ő szent hegyére akar elvezetni. Mondhatom ezt Kármel hegyének is, Sion hegyének vagy Tábor hegyének is. Nem az elnevezés a lényeges, hanem Isten, Aki a hegyen, a mennyország magasában lakik! *Isten mennyei oltárához megyek*, vagyis ki akarok menni önmagamból, és eljutni Istenhez. Most az imádság csendjében **engedjem, hogy Ő kivezessen önmagamból, és elvezessen mennyei oltárához!**

Ha nem tudunk menni – mert emberi gyengeségünk akadályoz, hogy az Isten útján előrehaladhassunk, s lelkünk szárnyalhasson az Úr felé –, akkor esedezünk Izajás próféta szavával: „*Uram, szabadíts meg, hogy énekelhessük dalaidat életünk minden napján az Úr házában!*” (Iz 38,20). A próféta elsősorban a földi elnyomó uralmától való szabadulást kéri, hogy azután a jeruzsálemi templomban szabadon zenghesse az Úr dicséretét! Mi pedig azt kérjük: „Uram, szabadíts meg önmagunktól és a gyengeségeinktől, a tehetetlenségeinktől, hogy ne csak a dalaidat énekelhessük, a Rólad szóló énekeket, hanem Téged magadat énekeljünk bele az életünkbe! Te légy velünk egyre jobban életünk minden napján!” Ez olyan kérés, amely az Úr szándékával találkozik: Irgalmas jóságával ugyanis az Úr már ősszüleinknek megígérte a Szabadítót, Aki majd bennünk is *legyőzi* a sötétség fejedelmének hatalmát (vö. Ter 3,15).

Keresztelő János édesapja, Zakariás is ezért mondja a *Benedictus*-ban, az ő Istent áldó énekében: „*Meglátogatta és megváltotta az ő népét*” (Lk 1,68). Megtörtént a szabadítás. Eljött ugyanis, és megvásárolt Önmagának bennünket a Szabadító. Megváltott, megfizette váltságdíjunkt.

– De jó már tudnom: nem vagyok a magamé, hanem az Övé!

– De jó, hogy már semmim sincs, mert mindenestől az Övé vagyok! Mondogassam Öneki: „Nem én, hanem Te!”

– De jó lenne, ha eltűnne a minket elválasztó fal! Énem akkor egészen belemerülhetne az Úrba – jobban, mint gyermek az ő apja ölelő karjaiba, jobban, mint szerelmes az ő szerelmese szívébe!

Csak hasonlattal tudjuk kifejezni ennek az élménynek a lényegét: **Úgy kell belemerülnünk Istenbe, mint ahogyan a teremtmény benne él Teremtőjében**, amikor is a teremtményen ragyognak a Teremtő Isten művészi vonásai, amikor az emberek és az angyalok ránk tekintve Isten életét és a szeretetét ismerik fel bennünk.

Ilyen a szemlélődő ima! **A szemlélődés** nem más, mint az a magatartásmód, az az **imamód**, amellyel beengedjük lelkünkbe Istent. **Ő ugyanis nemcsak kívülről cirógat meg, vagy ölel át minket, hanem bele is akar áradni lelkünkbe, életünkbe!**

Az ember feladata: az **elcsendesülés és a ráfigyelés által a rendelkezésre állás**, azaz minden mást abba kell hagynom, illetve el kell hagynom.

Az ember feladata a **készséges várakozás**, amellyel hívogatom: Jöjj!

Az ember feladata a **kitárulkozás**.

Az ember feladata a **befogadás**.

Az ember feladata a **kisebbedni akarás, hogy Isten legyen a nagyobb bennem!**

Az ember feladata a **kiüresedés**, az a magatartás, amellyel mindent odaad az Úrnak.

A többi már az Isten dolga. Ő a Minden, Aki szeretetből önmagát akarja ajándékozni nekünk, teremtményeinek!

Befejezésül a 3. számú éneket imádkozzuk:

Állt a világ szótalan, Jessze törzse lombtalan;

S a hit mégis szárnyat ölt: Jön Krisztus, Kit vár a föld!

Jön az Úr, a végtelen, könyörül az emberen.

Adjuk vissza kincseit, legyen Övé minden itt!

Övé legyen vagyonunk, minden, amit adhatunk.

De ha más kell: jaj nekünk, nincsen semmi nemesünk!